

Antoni Montserrat

CiU defensa un Estat improp

L'Estat propi de CiU

Entre les moltes ambigüitats utilitzades per CiU, o només per CDC, o només per Artur Mas, hi ha les que envolten el terme Estat Propi. El primer que se m'acut és que el seu significat subliminal és el d'Estat en propietat de CiU. La idea forta de propietat en el sentit patrimonial del terme sembla traspuar-hi. També es pot interpretar com Estat dels propietaris (dels mitjans de producció) o d'alguns dels propietaris dels mitjans de producció excloent-hi els de fora de la finca, de la propietat.

Per bé que sigui lícit anar a l'arrel del terme, crec que és millor partir d'una interpretació més plana. Doncs bé. Crec poder sostenir que CiU no defensa pròpiament un Estat propi ni simplement un Estat sinó un Estat improp.

CiU defensa un Estat improp

En realitat CiU no defensa l'Estat propi perquè té una concepció de l'Estat que en nega la major part, en resta un Estat improp. En efecte, de les tres funcions de l'Estat definides en el seu moment per James O'Connor (*The Fiscal Crisis of the State*, 1973), govern de les persones, administració de les coses i producció i reproducció de la força de treball només en defensa la primera. Baixar el cost de reproducció ho fa ara amb els atacs a la sanitat, l'escola, els sous dels funcionaris, l'assistència social (PIRMI i dependència), i en general anant contra l'Estat de benestar, mostrant-lo com una concessió temporal, que ara no està assegurada car el poder polític no està en mans populars. I això que ni a Catalunya ni a Espanya les despeses de benestar no han estat mai a l'altura de la mitjana europea., ni en termes absoluts ni en proporció a la renda.

L'administració de les coses, la funció assignativa de correcció de falles de mercat a través de l'existència d'un sector públic (Musgrave), la volen liquidar i ara s'estan per ex. venent ATLL, no només perquè els calgui recursos sinó per convicció.

El govern de les persones, en canvi, el volen reforçar, amb controls reals i simbòlics: paper musculós dels mossos, atacs al dret de vaga i de manifestació, control dels mitjans, posant a la TV3 en mans d'una persona de *La Vanguardia*. Això va en realitat en paral·lel a la reforma dura del codi penal, pretensió d'uniformització cultural via l'escola (65% dels programes, i sobretot examens controlats des de Madrid) i als atacs a l'avortament, en vies d'aplicació pel govern del PP. Unes i altres, mesures que en aparença no tenen res a veure amb la reducció del deficit, però que prefiguren un Estat autoritari, ben allunyat del principi democràtic radical de participació en la cosa pública, que inclou el dret d'autodeterminació, però que sobretot demana participació i decisió permanents dels ciutadans. Stiglitz explica que en aquest context de desigulats creixents és difícil torbar el consens democràtic.

La paradoxa de l'Estat neoliberal

En general, els neoliberals volen limitar el pes del govern, però en part l'han acabat reforçant en relació amb els ciutadans. La desregulació del sistema financer ha portat a una expansió de les xarxes bancàries i sobretot a una especulació desenfrenada, amb la consegüent creació de productes anomenats tòxics. Els governs es veuen forçats a absorbir-los, no solament per les pressions internacionals sinó perquè els instruments reguladors han estat capturats pels propis regulats (George Stigler) precisament com menys regulats estaven, en esdevenir sistèmics pel seu propi tamany. Joseph Stiglitz s'hi ha referit respecte del Banc Central Europeu.

Ara s'estan imposant algunes restriccions als bancs privilegiats pel seu tamany, però són restriccions marginals. En el cas espanyol el principal efecte ha estat l'expansió del deute públic, transformant deute privat en obligacions per al conjunt de la societat, amb la clàusula agreujant que ens ho han venut via Europa, però que només pagarem nosaltres, menys preant la responsabilitat dels creditors internacionals principalment alemanys munyidors de l'especulació immobiliària espanyola. En les relacions fiscals entre l'Estat i Catalunya això suposa un desequilibri addicional, car per a un bon càlcul del deficit s'ha de neutralitzar el pes del deficit públic central. En lloc de denunciar l'absurditat de la situació, el govern de Mas i Mas-Colell s'ha presentat com el més fidel i apressat servidor dels seus propis botxins, causants directes de la crisi.

Estat de mercat

De fet els neoliberals pretenen crear un Estat de mercat, un Estat modelat pels criteris i normes imperants en el mercat (Raymond Plant.) En tenim la prova en les privatitzacions, però sobretot en l'impuls de models privats per a la direcció del que és públic per la seva funció, com ho mostra la política de portes giratòries dels grans directius(de Guindos, del Ministeri a Lehman Brothers i de Lehman Brothers a Ministre).

Posem per cas les Universitats -terme que significa universitat dels alumnes i professors des de la fundació de la Sorbona. El concepte d'autonomia hi és per tant essencial, radical. Doncs ara se'ns ven el control pel sector privat com a panacea dels mals de la Universitat, lligats de fet en gran part a la insuficient financiació pública que es desprén del propi model neoliberal.

El sector privat espanyol i català, acostumat a un model econòmic de salaris baixos i poca inversió de capital per treballador no considera important la recerca, la qual per sort es desenrotllava fins ara en gran part amb els nivells standard internacionals., com a resultat els investigadors marxen, molts per no tornar.

El mateix podem dir de la sanitat, cas encara més escandalós (dirigida per l'antic president de la patronal d'hospitals, retalls d'horaris, tancament total o parcial de centres i serveis, privatització del Clínic..), com ho és el control de la TV, el menyspreu per la creació cultural, etc.

Podem concloure amb Plant que aquest Estat neoliberal és força inestable perquè socialment no és gens satisfactori, car accepta en darrera instància només una cobertura mínima de la pobresa. Estem veient aquí com, mentre creix l'atur s'ho han arreglat per reduir el volum total de prestacions, i els exemples grec i portugués són encara més brutals. Estem veient com han deixat créixer els desnonaments sense moure ni un dit fins que s'ha transformat en un critunàime. Després de més de cent suïcidis a Espanya.

A més aquesta desregulació i aquest modelatge de les institucions segons els criteris de mercat ha conduït a una concentració brutal (estudi CapGemini per a Merrill Lynch). A una desigualtat creixent (corbes de Lorenz, índex de Gini) tan ben descrita per Stiglitz pels Estats Units (informe anual FUEM per a Espanya).

El perill és que ens deixin un Estat sense benestar, invasiu respecte de les llibertats, modelat segons un mercat que precisament no funciona.

Per una Catalunya nova, per una Catalunya de tots els treballadors

Ens plantegen una tasca no purament de reconstrucció del minso Estat de benestar que havíem aconseguit, sinó de construcció d'un nou model d'economia i d'Estat.

Aquesta Catalunya nova ha de sorgir de la participació, no purament d'un acte referendari puntual. Caldrà preparar-la, caldrà consolidar-la dia a dia.